Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Enhver Sit

Ugeblad
for
Politik og Kristendom.

Redigeret af Henning Jensen og Kristensen-Randers.

№ 35. | Torsdag den 29. Avgust 1889. | 4. Aarg.

Indhold: Forskjellige Forestillinger om Gud. — Statistik og fri Vilje. — Et skarpt Svar. — Den første Brændevinsbrænder. — Høst. — Smaating fra Højre og Venstre. — Meddelelse. — Bekjendtgjørelser.

Forskjellige Forestillinger om Gud.

II.

Vi har altsaa set, at de Forestillinger man i den gamle jødiske Tid gjorde sig om Gud, umuligt kan være sande. Gud kan ikke friste en Fader til at dræbe sit eneste Barn, han kan ikke forhærde Mennesker til Synd, han kan ikke straffe den uskyldige med den skyldige, han kan ikke opfordre til Tyveri, og han kan ikke befale at slaa Folk ihjel i massevis.

Men Spørgsmaalet er da, hvorledes Abraham og Moses og Josva og Samuel og alle de andre fromme Mænd ere komne til disse Forestillinger om Gud? Hvorledes kunde de optræde med saadan Bestemthed og give Befalinger til Handlinger, som Gud aldrig vilde vedkjende sig?

Der er selvfølgelig ingen Tvivl om, at de har været i god Tro. Det har virkelig været deres Overbevisning, at de talte og gav Befalinger paa Guds Vegne. — Men Sagen er den, at deres Forestillinger om Gud rettede sig efter hele den Tid, hvori de levede, efter det Oplysningstrin og Kulturstandpunkt, de stod paa. Abraham har levet paa en Tid, da Menneskeofringer har været almindelige, og da man mente, at Gud krævede saadanne Ofre. Denne Mening har han ogsaa delt, men han har dog havt sin Tvivl om, hvorvidt det var rigtigt. Der var Øjeblikke, hvor det stod saadan for ham, at han burde bringe Gud det bedste, han ejede, som Offer, og i et saadant Øjeblik var det, han drog med Isak til Moria Bjærg. Men her slog saa den sandere og renere Gudserkjendelse igjennem hos ham, og det, som før havde staaet for ham som noget Gud velbehageligt, det kom nu til at staa for ham som noget, der var Gud modbydeligt. — Det er Abrahams store Betydning, at ved ham gjør Gudserkjendelsen et Kæmpeskridt fremad i Slægten. Den gaar over fra de blodige Menneskeofringer til Ofringen af Dyr.

For Moses var disse Fristelser til Menneskeofringer ukjendte, og at Moses har hævet sig til et forholdsvis højt Trin i sin Forestilling om Gud, derom er der Vidnesbyrd nok i hele den mosaiske Lovgivning. Men ethvert Menneske, selv om han er nok saa stor, er et Barn af sin Tid, og om han end kan løfte Slægten et Stykke op, saa staar han dog altid paa Skuldrene af den foregaaende Slægt, og vil dele mange af dens fejlagtige Forestillinger. Og hvis han ikke gjorde det, saa var han slet ikke et Menneske. Da nu selv de mest oplyste Mennesker paa Moses's Tid mente, at alle mærkelige Naturbegivenheder skrev sig fra en umiddelbar guddommelig Indgriben, selv om uskyldige Mennesker led under dem, saa maatte Moses selvfølgelig antage, at alle Ægyptens Plager hidrørte fra Gud. Han tænkte slet ikke paa at efterspore, om de ikke havde naturlige Aarsager. Og naar et Menneske — som f. Eks. den ægyptiske Konge — var ualmindelig haardnakket, saa kunde han ikke se andet, end at dette maatte hidrøre fra, at Gud forhærdede ham. Og da det i hin barbariske Tid var den almindelige Regel, at man skulde gjøre sine Fjender alle de Ulykker, man kunde overkomme, saa mente han, det maatte være Gud en velbehagelig Gjerning, at Jøderne tillistede sig Ægypternes Kostbarheder. Ja, selv det, som for os staar som det forfærdeligste, at ihjelslaa hele Folkeslag, selv de smaa Børn, selv det var i hine Tider en almindelig Praksis. Man betragtede ikke fremmede Folkeslag som Mennesker, men som vilde

Dyr, og mente, at det var baade guddommelig Ret og Pligt at lægge dem øde.

Højst mærkværdig og lærerig er Fortællingen om Sauls og Samuels forskjellige Færd overfor Amalekiternes Konge, og Byttet, som var taget i Krigen. Det er nemlig klart nok, at skjønt Samuel ellers var en langt større og ædlere Personlighed end Saul, saa havde denne sidste dog i dette Tilfælde Ret. Ganske vist var det rimeligvis af egenkjærlige Grunde, at Saul vilde skaane den fjendtlige Konge og Kvæget, nemlig for at faa Løsepenge af Kongen og for at beholde Kvæget. Men skaane dem vilde han dog, medens Samuel vilde have dem slaaet ihjel. Og her har vi et mærkeligt Vidnesbyrd om, hvorledes Præstestanden er den, der længst holder fast ved de gamle vildfarende Forestillinger om Gud. Samuel handlede selvfølgelig i god Tro, han mente, det var Guds Vilje, at Kongen skulde dræbes, han stod, med Hensyn til sin Forestilling om Gud, paa samme Standpunkt som Moses og Josva, og mente, at denne Forestilling *maatte* være rigtig, og den maatte der ikke rokkes ved, han var, saa at sige konservativ i sine Forestillinger om Gud. Men Udviklingen har givet Samuel Uret. Thi hvor krigslystne end mange Præster kan være, væsentlig fordi de endnu lever i de jødiske Forestillinger om Gud, saa vilde det dog vanskeligt nu falde nogen Præst ind at befale en Konge, paa Guds Vegne, at han skulde lade et helt fjendtligt Folk dræbe. — Men vi kan heraf se, at Præsternes Forestillinger om Gud i Reglen er fejlagtige, fordi de, længere end andre Mennesker, bliver staaende ved de Forestillinger, som deltes af en svunden Slægt, som baade i aandelig og hjærtelig Udvikling, stod paa et lavere Trin.

Sagen er den, at en Slægt, der lever paa en vis given Tid, kan ikke tilegne sig mere af Guds Væsen end den er modtagelig for. Og Modtageligheden retter sig efter hele det Udviklingstrin, hvorpaa Slægten staar. Det kunde ikke nytte noget, om Gud vilde aabenbare sig efter sit hele Væsen for et Folk, der stod paa et barbarisk Standpunkt, thi de vilde slet ikke kunne modtage en saadan Aabenbaring. Det eneste, et barbarisk Folk kan forstaa om Gud, er i Grunden det, at Gud er *én*, og at han har *Magt*. Og saa maa han forøvrigt finde sig i, at et saadant barbarisk Folk udruster ham med de Egenskaber, som de selv særlig sætter Pris paa, og at de lader ham bruge sin Magt paa den Maade, hvorpaa de selv bruger den. De skaber, saa at sige, Gud i deres eget Billede. — Saaledes gik det netop med Jøderne. Det lykkedes Gud overfor dette Folk at faa slaaet fast, at han var én: Hør Israel, Herren Din Gud, Herren er én! Og han viste dem, at han havde Magt. Men at han var hele Menneskeslægtens Gud, at han var Kjærlighed o s. v., det havde man paa Moses's, Josvas og Samuels Tid ikke mindste Forestilling om. Man tillagde ham ganske de samme Følelser overfor Fjenderne, som man selv nærede, gjorde ham lige saa grusom, som man selv var. — Det var først længere hen i Tiden, da Folket selv var gaaet frem i Oplysning og Menneskelighed, at det blev modtageligt for højere og renere og mildere Tanker om Gud, og at han, gjennem dertil udvalgte Mænd, kunde gjøre dem bekjendt med disse Sider af sit Væsen.

Ganske det samme se vi forøvrigt paa de Mennesker, der leve samtidigt, men som staa paa et højst forskjelligt Oplysnings- og Udviklingstrin. Deres Forestilling om Gud retter sig efter det Standpunkt, hvorpaa de selv staa. Barnets Gudsbegreb er forskjelligt fra den Voksnes, den højt oplystes Gudsbegreb er anderledes end den uvidendes. Der kan selvfølgelig være store Ligheder, men der er ogsaa store og væsentlige Forskjelligheder. Gud spejler sit Billede paa forskjellig Maade i hver Menneskesjæl, og saadan som Spejlet er, saadan bliver ogsaa Billedet. — Vi kan heraf skjønne, at Aabenbaringen kan ikke være noget afsluttet, noget færdigt. Den fortsættes stadig fra Slægt til Slægt, og den fortsættes i det enkelte Menneskes Liv. — Dette var ogsaa Jesu Mening, naar han talte om Aandens Virksomhed. Det var hans Mening, at Aanden skulde vejlede os til en bestandig sandere, dybere og renere Opfattelse af Guds Væsen, den skulde — som han siger — vejlede os til *hele* Sandheden.

Men dette har de fleste Præster ikke mindste Begreb om, og derfor kommer de i den største Forlegenhed, naar de skal faa det gamle jødiske Gudsbegreb til at smelte sammen med Nutidens. Thi paa den ene Side tør de ikke paastaa, at Gud nu i vore Dage befaler at udrydde hele Folkeslag, selv om de er nok saa ugudelige, og paa den anden Side paastaar de, at det var Gud, der den Gang gav hine Befalinger til at myrde alle uden Forskjel. — Der er derved kommet et Vilderede ind i Folks Forestillinger om Gud, som gjør, at tænkende Mennesker foretrækker at opgive det hele og sige, at der er slet ingen Gud.

Statistik og fri Vilje.

Der var en Tid, da man mente, at Menneskets fri Vilje var saa at sige ubegrænset, at det stod i et Menneskes Magt at bestemme sig for dette eller hint, uden at være paavirket af andet end de Grunde for eller imod, der opstod i hans egen Sjæl. Saa opdagede man, at hvert enkelt Menneske havde ligesom en Grundlov, hvorefter han handlede, og at de enkelte Viljesytringer af ham ikke vare tilfældige, men Udslag af denne Grundlov. Kjender man Grundloven i et Menneske, saa vil man altsaa med temmelig Sikkerhed kunne sige, hvorledes han i det og det Tilfælde vil bære sig ad. Et Menneskes fri Vilje er altsaa først indskrænket ved hele det Grundpræg, som hans Liv har. Hvis man f. Eks. vilde sige til en Mand, hvis Grundpræg var Menneskekjærlighed: Du har din fri Vilje og kan altsaa vise Dig haard og ubarmhjærtig, — saa vilde det ikke lade sig gjøre for ham, thi det stred mod Grundloven for hans Natur. Lige saa lidt kan det nytte at prædike for en Gjær-

rig, at han har jo sin fri Vilje til at blive godgjørende o. s. v. Man opdagede altsaa, at det enkelte Menneskes Handlinger var underkastet Love, som han ikke godt kunde unddrage sig at følge.

Men nu viser det sig, at der er en Lovmæssighed ikke alene i det enkelte Menneskes Handlinger, men i hele Samfundets Handlinger, at en vis Samfundstilstand altid fremkalder visse Handlinger, som med den største Regelmæssighed vender tilbage fra Aar til Aar, saa længe Samfundstilstanden ikke bliver forandret. — Man opdagede altsaa, at ikke alene Naturen følger sine bestemte Love, men at det samme er Tilfældet med Menneskelivet. — Saa snart man havde opdaget dette, begyndte man at samle Oplysninger, for at komme til Klarhed over disse Love. — Det første, man henvendte sin Opmærksomhed paa, var Forbrydelserne. Man undersøgte Forbrydelsernes Antal fra Aar til Aar, og tillige, hvilke Livsvilkaar, der var den gunstigste Jordbund for Forbrydelserne. Man vilde med andre Ord lære ikke alene de sædelige Sygdomme at kjende, men ogsaa Aarsagerne til dem, da dette er den første nødvendige Betingelse for at kunne helbrede dem. Den saaledes fremkomne Statistik over Forbrydelser har sin store Interesse.

Der er nu f. Eks. *Mord*. Det er en af de Forbrydelser, hvor man mindst venter at træffe en vis Regelmæssighed fra det ene Aar til det andet. Thi de fleste Mord fremkommer efter en pludselig Indskydelse, paa Grund af Slagsmaal og lignende tilsyneladende tilfældige Omstændigheder. De overlagte Mord fordrer ogsaa et saadant Sammenstød af gunstige Omstændigheder, som Morderen ikke er Herre over, saa de synes at maatte blive Tilfældighedens Værk. — Og dog ser vi, at Mord begaas med lige saa megen Regelmæssighed, og staar i samme Forhold til visse givne Omstændigheder, som Aarstiderne veksle med hinanden og som Ebbe og Flod veksler i Verdenshavet. En berømt Statistiker, som har undersøgt dette Forhold i forskjellige Lande, siger herom: „I alt, hvad der angaar Forbrydelser, vender de samme Tal tilbage med en umiskjendelig Regelmæssighed, og dette er Tilfældet ogsaa med de Forbrydelser, som man skulde synes var mest uafhængige af den menneskelige Forudseenhed, som f. Eks. Mord, der i Reglen begaas efter en Ordstrid, der i Reglen opstaar af tilsyneladende tilfældige Omstændigheder. Erfaring viser dog, at ikke blot Mordenes Antal Aar for Aar er omtrent det samme, men endog de Redskaber, hvormed de udføres, anvendes i samme Forhold.“ — Senere Undersøgelser har vist, at denne Forbrydelses regelmæssige Gjenkomst er lettere at forudsige end de Naturprocesser, som staa i Forbindelse med Legemets Sygdom og Opløsning.

Dette vil overraske dem, som tro, at de menneskelige Handlinger mere bero paa det enkelte Individs Ejendommelighed end paa Samfundets almindelige Tilstand. Men endnu mærkeligere forholder det sig med Selvmord. Man skulde synes, at Selvmord fuldstændig beroede paa den enkeltes Vilje, at der altsaa ingen Lovmæssighed var at spore i denne Forbrydelse. Og dog finder vi aarligt det samme Antal Selvmordere. Og Antallet er ikke alene det samme, men der er stadigt lige mange af hvert Kjøn og af de forskjellige Aldersklasser, ligesom Maaden at tage sig selv af Dage paa vender tilbage med største Regelmæssighed. Det ene Aar gjentager saa nøjagtigt Tallene fra det andet, saa at man stadigt kan forudse, hvad der vil indtræffe det følgende Aar. Under visse givne Samfundsforhold maa et vist Antal Personer tage Livet af sig selv. Dette er den almindelige Lov. Det specielle Spørgsmaal, *hvem* der skal begaa Forbrydelsen, beror naturligvis paa specielle Love, som dog i sin samlede Virkning retter sig efter den store sociale Lov, som de alle lyde. Og denne Lovs Magt er saa uimodstaaelig, at hverken Kjærlighed til Livet eller Frygt for en anden Verden formaar at stanse dens Virksomhed. — Selv i en By som London, hvor Livet er saa vekslende og mangfoldigt, véd man paa Forhaand, at ca. 240 Mennesker aarligt vil berøve sig selv Livet.

Hele denne Forbryderstatistik, der er samlet fra de forskjelligste Lande, samlet med den største Nøjagtighed af Mennesker, der ikke havde mindste Interesse i at bedrage, viser, at Forbrydelsernes regelmæssige Tilbagevenden er en Kjendsgjerning, der er fuldt saa begrundet som nogen anden. Den viser, at Menneskenes Forbrydelser ikke saa meget har deres Grund i den enkelte Forbryders Laster, men at det er Samfundet, som forbereder Forbrydelsen, og at Forbryderen kun er Værktøjet, der udfører den.

Det er ikke alene de menneskelige Forbrydelser, der er underkastet denne Regelmæssighed. Ogsaa Antallet af de Ægteskaber, der indgaas, bestemmes ikke af de enkeltes Lyst og Lune, men af store saglige Forhold, som de enkelte ingen Magt har over. Det er nu slaaet fast som en Kjendsgjerning, at Antallet af de indgaaede Ægteskaber staar i et vist meget bestemt Forhold til Fødevarernes Pris, særlig Kornpriserne og til Arbejdslønnen. — Ja, selv i de ubetydeligste Smaating se vi Regelmæssighedens Lov gjøre sig gjældende. Det sker undertiden, at Folk glemmer at skrive Adresse paa Brevene. Postvæsenet i Paris og London giver aarlig Oplysning om, hvor mange, der har gjort sig skyldig i denne Forglemmelse. Det viser sig, at det stadig er det samme Procentantal af Brevskriverne, der glemmer det, og man kan derfor paa Forhaand udregne, hvor mange Breve der i det kommende Aar vil mangle Adresse.

Der er saaledes ingen Tvivl om, at alt, hvad der sker i Samfundet, sker efter visse bestemte Love, og at Menneskenes Handlinger, saa tilfældige de end kunne synes at være, kun udgjøre en Del af en eneste stor Plan af en almindelig Ordning, af hvilken vi, med vor nuværende Viden, kun kunne skjelne Hovedtrækkene. Men Undersøgelsens Fremskridt blive i Virkeligheden for hver Dag, der gaar, saa hurtige og betydningsfulde, saa der er ingen Tvivl om, at inden et Aarhundrede er gaaet, vil Beviskjæden være sluttet, og det vil være lige saa sjældent at træffe en Historieskriver, der fornægter Lovmæssigheden i den moralske

Verden, som det nu er at træffe en Naturforsker, der fornægter Lovmæssigheden i den materielle Verden. — Statistiken, der viser, at vore Handlinger bestemmes af visse Love, er en Videnskab, der endnu er i sin Barndom, og dog har den allerede kastet mere Lys over Menneskenaturen, end alle de andre Videnskaber tilsammen. Og idet den viser os, hvad der er Aarsagen til Forbrydelserne, under hvilke Forhold de aftage og tiltage, saa bliver den et uundværligt Hjælpemiddel, naar Talen er om at reformere Samfundet. Thi de Tilstande og Omstændigheder, der fremkalde Forbrydelserne, — dem er det, der skal rettes. Bestræbelserne skal derfor ikke særlig rettes paa at forbedre de enkelte Individer, der blive Forbrydere, men paa at forbedre de Tilstande, der skaber disse Individer. — Viser det sig f. Eks. at Fattigdom og slet og forsømt Opdragelse leverer det største Procentantal af Forbryderne, saa er det ikke tilstrækkeligt at holde Prædikener for dem, hvem disse Aarsager har bragt ind paa Forbryderbanen. Nej, saa maa Arbejdet gaa ud paa at afskaffe Fattigdommen og at give alle Børn en god Opdragelse. — Saa skal Statistiken snart vise, at Forbrydelsernes Antal skal aftage, ganske ligesom Vandet i Bækken aftager, naar man stopper for Kilden.

Et skarpt Svar.

Da Apostlen Peter har aflagt det bekjendte Vidnesbyrd om Jesus: *Du er Kristus, den levende Guds Søn* (Math. Ev. 16. Kap.), saa begynder Jesus straks efter at tale om sin Lidelse og Død. Men saa tog Peter ham til Side og begyndte at straffe ham, og sagde: Herre! spar Dig selv, dette ske Dig ingenlunde. Herpaa svarer saa Jesus: „Vig bort, Satan! Du er mig til Forargelse. Thi Du sanser ikke, hvad Guds er, men hvad Menneskets er.“

Dette Svar synes overordentlig strængt i Forhold til den almindelige Opfattelse af Peters Henvendelse. Thi i Reglen opfatter man det saadan, at Peter kun af Kjærlighed til Jesus har anmodet ham om at undgaa alt det rædselsfulde, der forestod. Og det er ganske vist, at hvis Peters Henvendelse kun fremgik af kjærlig Bekymring for Jesus, saa var Svaret unødvendigt haardt. — Thi naar En kommer til os og udtaler sin Bekymring og Deltagelse for, hvad vi skal gaa igjennem, og vi saa møder ham med det Svar: Du er en Satan, — saa er dette unægteligt skarpt.

Men der er heller ingen Tvivl om, at der laa noget ganske andet i Peters Henvendelse, end man almindelig antager. Det har ikke saa meget været Kjærlighed til Jesus som Kjærlighed til sig selv, der har bevæget ham til at anmode Jesus om at undgaa Lidelsen og Døden. Vi maa jo nemlig huske paa, at Peter, saavel som alle Apostlene, havde den Tanke og det Haab, at Jesus skulde „oprette Riget for Israel“, at han skulde blive Konge i et Verdensrige med Jerusalem som Midtpunktet og Jøderne som det herskende Folk, og ved den Lejlighed haabede de selv sikkert at komme til Magt og Herlighed. Hans Ophøjelse vilde blive deres Ophøjelse. — Men da han nu begyndte at tale om sin Lidelse og Død, altsaa om, at det ikke var ham, men tværtimod hans Fjender, der skulde sejre, saa var dette en Streg i Regningen for dem. Thi naar det gik saadan med ham, hvordan skulde det da gaa med dem? Naar der ikke blev noget af hans Ophøjelse, hvorledes skulde det saa gaa med deres?

Det har været dette, som Peter har tænkt paa. Hvis Jesus faldt, saa faldt ogsaa alle deres Drømme og Forhaabninger om et Verdensrige, hvor de selv indtog de første Pladser, saa blev det ikke dem, der triumferede over Fjenderne, men omvendt. — Det, som Peter derfor „straffede“ Jesus for, det var fordi han nedslog alle de Forventninger, som man havde bygget paa ham. — Peter spillede paa en Maade ganske den samme Rolle, som Fristeren en Gang havde spillet, da han fra det høje Bjærg viste Jesus al Verdens Riger og deres Herlighed, og tilbød ham dem, hvis han vilde tilbede ham. — Og derfor faar han ogsaa ganske det samme Svar: Vig bort, Satan! — Jesus havde en Gang med Nød og næppe afslaaet denne Fristelse. Nu kom den igjen til ham, og den kom fra en af hans nærmeste Venner. Og idet han mindedes den første Fristelse af ganske den samme Art, saa kom haa til at bruge ganske de samme Ord, hvormed han den Gang havde vist den tilbage.

Men det mærkelige er, at Peter lige i Forvejen havde aflagt den rigtige Bekjendelse om Jesus: Du er Kristus, den levende Guds Søn. — Vi kan muligvis heraf se, at skjøndt Bekjendelsen efter sin Ordlyd er rigtig nok, saa laa der dog en Tanke bagved, som ikke var saa ganske rigtig. Thi det var vel Peters Mening, at netop fordi han var den levende Guds Søn, netop derfor maatte han ogsaa kunne opfylde alle deres Forhaabninger. Og hvis der laa denne egenkjærlige Tanke bag ved Peters Bekjendelse, saa kan vi forstaa hans Skuffelse, da Jesus begyndte at tale om sin Lidelse og Død. Men saa kan vi tillige forstaa, hvor nedtrykkende det maatte være for Jesus at gjøre den Opdagelse, at der skjulte sig en egenkjærlig Tanke bag ved den rigtige Bekjendelse. Den Glæde, han havde følt ved Peters rigtige Bekjendelse, den blev i høj Grad formindsket, da han saa, hvad der laa bag ved den.

Men dersom vi nu vil ophøje os over Peter, og mene, at den Slags Tanker omgaas vi aldrig med, saa er dette vistnok ikke ganske berettiget. Naar vi bekjende den rigtige Tro, saa kan der meget let ligge den egenkjærlige Tanke bagved, at saa maa ogsaa denne rigtige Bekjendelse skaffe os Herligheden og Glæden i det andet Liv, og der er maaske endogsaa dem, der synes, at denne Herlighed og Glæde vil blive saa meget desto større, fordi der er nogle, der ikke faar Del i den. Ligesom Jesu første Disciple glædede sig til det Rige her paa Jorden, som de i Begyndelsen mente, han vilde oprette, ikke alene fordi de selv der skulde spille en stor Rolle, men ogsaa

fordi deres Fjender der skulde knuses, saadan er der sikkert mange iblandt os, som synes, at den Herlighed, der en Gang venter os for den rigtige Bekjendelses Skyld, den vil smage saa meget bedre, fordi der er nogle der skal pines i Helvede.

Men denne Tankegang er fremmed for Jesus, det ser vi af det skarpe Svar, han gav Peter, da denne vilde bruge ham til at opnaa egenkjærlige Formaal for sig selv.

Den første Brændevinsbrænder.

Af *Leo Tolstoy.*

En fattig Bonde gik ud paa Marken for at pløje. Han havde ikke spist Davre og tog derfor en Bid Brød med sig. Efter at han havde sat Ploven i Jorden, gjemte han Brødet under en Busk og lagde sin Kappe over det.

Da der var gaaet nogen Tid, blev Hesten træt og Bonden sulten. Han spændte Hesten fra og lod den gaa og græsse, og saa gik han hen for at spise Brødet. Han løfter Kappen op — Brødet er borte. Han søger og søger. Han vender Kappen og ryster den, men intet Brød viser sig.

Det forundrede Bonden. „Det var da besynderligt“, tænker han, „Jeg har ikke set nogen gaa forbi, og endda er der nogen, der har taget mit Brød!“

Det var en lille Djævel, der havde taget Brødet, mens Bonden var optagen af sit Arbejde. Siden havde han sat sig bag ved Busken for at høre, naar Bonden bruste op og bandede og nævnte Djævelens Navn.

Bonden var ikke rigtig tilfreds. „Men bah!“ tænkte han, „jeg sulter vel ikke ihjæl for det. Den, som tog det, trængte maaske mere til det; jeg haaber det maa bekomme ham vel!“

Bonden gik til Brønden, drak Vand og hvilte sig et Øjeblik. Siden spændte han Hesten for Ploven igjen og tog atter fat paa Arbejdet.

Den lille Djævel var forbitret over ikke at have kunnet friste Bonden til Synd. Han gik til Overdjævelen for at spørge om Raad. Han fortalte, hvorledes han havde taget Brødet fra Bonden, men at denne i Stedet for at blive vred, ikke havde sagt andet end: „Velbekomme!“

Overdjævelen blev vred og sagde: „At Bonden kom helskindet fra denne Affære, er din Fejl, fordi du ikke har gjort din Pligt. Du har ikke forstaaet at tage Sagen paa den rette Maade. Lader man Bønderne og deres Kvinder oven i Kjøbet trodse os paa den Maade, saa bliver det snart umuligt at slaa sig igjennem længer. Der maa blive en Ende paa dette her. Gaa du igjen hen til Bonden og fortjen dit Brød, inden du spiser det. Har du ikke inden tre Aar faaet Bugt med Bonden, skal jeg dyppe dig i Vievand!“

Den lille Djævel blev ude af sig sig selv af Forskrækkelse. Han skyndte sig i fuld Fart op paa Jorden igjen og spekulerede længe og vel paa, hvordan han skulde gjøre sin Forseelse god igjen. Han grundede da ogsaa saa længe, at han tilsidst hittede paa Raad.

Han paatog sig en dygtig Drengs Skikkelse og gik i Tjeneste hos Bonden. Da Drengen forudsaa, at Sommeren vilde blive tør, raadede han Bonden til at saa i Kjærjorden. Bonden fulgte Raadet.

De andre Bønder fik deres Korn aldeles opbrændt af Solen, men hos den fattige Bonde blev det højt og tæt. Han havde fuldt op til Føden til næste Høst og endda meget tilovers.

Den næste Sommer overtalte Drengen ham til at saa Sæden paa de højeste Steder, og det blev ogsaa et regnfuldt Aar.

Hos de andre Bønder laa Kornet og raadnede og vilde ikke modnes, medens den fattige Bonde derimod paa sine højtliggende Agre fik en prægtig Høst. Han fik nu saa meget Korn tilovers, at han ikke vidste, hvad han skulde bruge det til.

Da lærte Drengen Bonden at brænde Brændevin af det, drak selv og fik ogsaa de andre til at drikke.

Derpaa gik den lille Djævel til Overdjævelen og pralede af, at nu havde han fortjent sit Brød. Overdjævelen vilde dog først selv undersøge Sagen.

Da han kom til Bonden, saa han, at denne havde indbudt alle Egnens fornemste Bønder og bød dem alle Brændevin. Det var Konen selv, som skænkede for dem, men da hun vilde gaa forbi Bordet, stødte hun mod det og væltede et Glas.

Bonden blev vred og skjændte paa hende. „Har man nogen Sinde set en saadan djævelsk Sluske“, sagde han. „Tror du, at det er Vaskevand, siden du saa rask slaar det paa Gulvet?“

Den lille Djævel stødte til Overdjævelen med Albuen og sagde: „Hør bare efter. Nu skal vi bare se om han ikke den her Gang skal gjøre Væsen for en Bid Brøds Skyld“.

Da Bonden havde skjændt sig træt paa Konen skænkede han selv, og man klinkede og drak rundt om Bordet. Saa kom der en fattig Bonde og hilste og satte sig ned, men han var ikke budt med. Da han saa de andre drikke, vilde han ogsaa gærne haft en Taar at varme sig paa, men han fik Lov at sidde og suge de andres Spot hele Tiden. Værten vilde ikke byde ham en Dram, men gik bare og brummede: „Sidder jeg maaske saa godt ved det, at jeg kan give til alle Landstrygere, som kommer her?“

Det syntes Overdjævelen om. Og den lille Djævel brystede sig og sagde: „Det er endnu ikke alt. Vent bare, det bliver bedre endnu“.

Efter at have drukket det første Glas gav Gjæsterne og Værten sig til at smigre hverandre og overøse hverandre med Artigheder og Ros, og deres Ord var søde som Honning.

Overdjævelen bare lyttede og lyttede og roste den lille Djævel og sagde: „Har din Drik gjort dem

til Hyklere, som gjensidig bedrager hverandre, saa har vi dem i vore Hænder."

„Vent blot — der kommer vel det, der er bedre", sagde den lille Djævel, „lad dem bare faa sig et eneste lille Glas til. Nu er de som Ræve, der vifter til hverandre med Halerne og søger gjensidig at narre hverandre, men om et Øjeblik skal du se dem ondskabsfulde som Ulve".

Bønderne drak endnu et Glas, og straks gav de sig til at skrige og bande. I Stedet for honningsøde Artigheder overøste de hverandre med Skjældsord og grimme Beskyldninger, og saa blev de rasende og kom i Slagsmaal. Og Værten, som kastede sig ind i Haandgemænget, fik sin gode Part af Pryglene.

Overdjævelen saa til og frydede sig: „Det gaar, som det var smurt!" sagde han.

Men den lille Djævel sagde atter: „Giv blot Tid, der kommer det der er bedre endnu. Lad dem blot faa dem et Glas til. Nu er de som rasende Ulve, men naar de har drukket det tredje Glas, skal de blive som Svin."

Bønderne fik det tredje Glas til Livs og blev straks aldeles øre i Hovederne, de gryntede og skrege som gale, sludrede uden selv at vide, hvad de sagde, og uden at høre paa hverandre. Saa dinglede de af enhver til sit, nogle ene, andre to eller tre sammen, og de endte alle med at falde omkuld midt ude paa Vejen.

Bonden som skulde følge med sine Gjæster ud, rullede hen i en Pøl, sølede sig aldeles til og blev liggende som et gryntende Svin.

Det syntes Overdjævelen endda bedre om. „Der har du sandelig hittet paa en ypperlig Drik!" sagde han. „Du har virkelig med Hæder gjort dig fortjent til dit Brød. Men sig mig nu, hvordan har du lavet denne Drik. Jeg turde næsten sværge paa, at du først har kommet Ræveblod i den, og at det var det, der gjorde Bønderne svigefulde som Ræve, og at du siden har tilsat Ulveblod, som gjorde dem ondskabsfulde som Ulve, og tilsidst Svineblod, som gjorde dem til Svin".

„Nej," sagde den lille Djævel, „jeg har slet ikke baaret mig saaledes ad. Jeg lavede det blot saadan, at han fik Overflod af Korn. Alt Dyreblodet fandtes hos ham i Forvejen, men det kunde ikke virke, saa længe Kornet ikke slog til mere end netop lige til de nødvendigste Behov. Da kunde han ogsaa lade sin sidste Brødbid tage fra sig uden at føle Savn. Men da han begyndte at faa mere Sæd, end han behøvede, spekulerede han paa, hvordan han skulde faa Nytte af den, og da lærte jeg ham at brænde Brændevin. Da han tog sig for at forvandle Guds Gaver til Brændevin for sin egen Fornøjelses Skyld, da kom straks baade Ræveblodet og Ulveblodet og Svineblodet frem hos ham, og nu behøver han bare at vedblive at drikke Brændevin, saa bliver han straks lig de andre Dyr".

Overdjævelen priste og roste den lille Djævel, gav ham hans Brød, saa meget han vilde spise, og befordrede ham til en højere Værdighed.

Høst.

Vestjylland, August 1889.

Ingen Del af det lange Aars Stræb for Existensen har for de vestjyske Bønder noget saa skjønt frit og festligt over sig som Høslætten og især Kornhøsten, og det friske, muntre Liv, det livlige og fornøjelige Arbejde, som knytter sig dertil, imødeser derfor ogsaa Ungdommen med Længsel, skjønt det er de Perioder af Landbruget, der trækker de største Veksler paa Arbejdskraften. Høsttiden faar noget særegent over sig netop ved den Omstændighed, at den knytter de bydende og de lydende nær til hverandre, og man faar Indtrykket af, at det er noget fælles, noget familiært, der er Drivkraften i det brogede og virksomme Liv, som i denne Periode føres ude paa Vangene.

Dette er noget af det ejendommeligste ved Høsttiden her i denne Landsdel, fremfor hvad Tilfældet er paa Østkysten og Øerne; thi der er et anderledes smukt Forhold tilstede imellem de vestjyske Husbonder og deres Tyende end i de andre af Landets Egne. Og det gjør paa Beskueren et godt Indtryk, at alt — lige fra Madmoderen, der ude og inde sørger for rigelig Forsyning af ekstra gode Spise- og Drikkevarer, til den mindste af Hyrdedrengene, der sveddryppende og forpustet faldefærdig søger at regere med de bissende Kreaturer, — kun er gjennemtrængt af Tanken om det vigtige Arbejdes hurtige og betryggende Fuldførelse, uden i nogen Grad at tænke paa at spare sin egen Person. Det gjælder jo om i rette Tid at faa bjærget den Afgrøde, der skal lade Husbonden brøstholden for hans Sved og Slid Aaret igjennem.

Lad Solen skinne en Augustdag med varmt, stille Vejr og dyb lys Himmel! Der er Liv og Bevægelse over alt paa Agre og Vange med det tætte, gyldne og brødsvangre Straa. Under Leernes Klang og muntert Skjæmt og Sang til Afveksling falder den ene Række Aks til Jorden efter den anden ved Karlenes og Pigernes forenede Arbejde. Den kraftige og solbrændte Flok bærer Høstdragten: Karlene Skjorte og Benklæder i Matrosmaner, Pigerne den hvide Høsttrøje med de lange, tætsluttende Ærmer og det store hvide Forklæde, den blommede Sommerhat med dens antike, men praktiske Façon. Dag efter Dag, fra tidlig Morgen, naar Duggen er tørret bort, og til sildig Aften, naar Duggen falder, gaar det løs, medens Arbejdet idelig, naar Lejlighed gives, kryddres med de traditionelle Høstmorskaber og Lege: at „binde" de uvedkommende, der betræde Høstpladsen, at slaas om „Enkeneget" o. a. m.

Det er en Selvfølge, at man i saadan Tid lever efter et ekstra Kapitel i Kogebogen. Vestjyden har Ord for at give Tyendet god Kost til daglig Dags; men naar der stilles yderligere Krav til Arbejdsdygtigheden, indrettes Spisen derefter, og Madmoderen, der i den travle Høsttid saa godt som altid ene skal passe Huset, har det ikke mindre travlt. Fra gammel Tid var den almindelige Drik i Høsten gammelt

Øl", en Drik der bryggedes i Marts Maaned og paa en egen Maade konserveredes til Høsten, paa hvilket Tidspunkt det kunde gjøre godt paa Arbejdernes trætte og stive Lemmer — især da naar man fik det med „en Pind" i, d. v. s. med Tilsætning af Rom og Sukker. „Hvor det saa kunde linde i en øm Lænd, og hvor man kunde sove godt efter det!" var Høstkarlenes enstemmige Udtalelse om denne nationale Driks gode Egenskaber. Desværre spiller i de seneste Aar Nydelsen af bajersk Øl en stedse større Rolle. For hvert Aar der gaar, udbredes dette Øl mere og mere blandt Landboerne, hvilket just ikke er nogen ubetinget glædelig Kjendsgjerning.

Efter en 3 Ugers Forløb eller saa er den første Del af Høsten, Mejningen, tilendebragt. Saa hører man i Aftensvalen hist og her stærk Klingren paa Leernes Blade; det er det lydelig Tegn paa, at nu har man „opskaaren". Saa gaar det i Procession hjem efter, Karlene med Leerne paa Nakken, Pigerne med lange Halmbaand om Riverne — lige om i Kaalhaven, hvor Musiken advarende gjentages. Da maa Madmoderen være parat og byde sine arbejdsivrige Høstfolk inden for til „æ Skyn", ellers gaar det ud over Kaalen. Det gode Maaltid Mad, Rødgrøden og Æbleskiverne, som da vanker, er ogsaa vel fortjent. — Et andet godt Maaltid, som staar færdig, naar det sidste Læs Korn, „Krojlæsset", under Sang og Lystighed og medførende baade smaa og store af Gaardens Beboere, i Trav kjøres ind, skjænkes ogsaa fuld Retfærdighed, og saa kan det hænde, at „Kjør-ind-Drammen" spiller sin store Rolle. — Men Afslutningen paa det virksomme og fornøjelige Høstliv danner det store „Opskær" hen i Oktober Maaned, naar al Sommerens Travlhed er stilnet af hvor Husbonden under sine Arbejdere, Naboer og andre paarørende, baade unge og gamle, en glad Eftermiddag med en lystig Svingom i sin med Kornstraa og andet grønt pyntedede „Storstue", lige til den lyse Morgen. Først nu er Høstlivet til Ende for denne Gang. Saa stunder den lange, mørke og kolde Tid til med dens ensformige og indespærrede Arbejde.

Der mangler noget i Sommer, noget af det rigtige Høstliv her ude paa Vestkysten. Aaret er nemlig et af de uheldige Mærkeaar i vort Landbrugs Historie med tidlig Høst og smaa, meget smaa Afgrøder. 1859—1868—1889 danner i Mands Minde vore tungeste Aar. Uden for disse har man ikke, som Tilfældet nu er, haft Byghøsten sluttet med Juli Maaneds Udgang. Alt er som en Modsætning til sidste Aars Høst, ogsaa en ejendommelig Høst, der gik med Regn og Graavejr hveranden Dag, blot varieret en Gang imellem af en forrygende Storm med sviende Kølighed, og hvor Arbejdet gik trægt, tungt og afbrudt til langt hen i September. Hverken den Gang eller nu kom Sommerens Høstliv til sin Ret herude.

En Jyde.

Smaating fra Højre og Venstre.

At sidde. „Venstre kan finde det beklageligt at Estrup sidder. Men han sidder lige godt for det." Med disse Ord trøster *Dagens Nyheder* sine bekymrede Læsere. Og Grunden til, at han sidder saa godt, er at Kongen har udnævnt ham.

Det er ganske unægteligt, at Estrup sidder, og ligesaa unægteligt er det, at han sidder kun paa Kongens Udnævnelse. — Men Folkethinget sidder ogsaa, og det sidder paa Folkets Udnævnelse. Spørgsmaalet er nu, hvem der sidder bedst. — Man kan sidde paa en Spadserestok, men man sidder bedst paa en bred Stol.

Og selv om der slet ikke sad noget Folkething, saa sidder der endda et Folk, og alt hvad der skal sidde nogenlunde fast i et Land, maa dog til syvende og sidst sidde paa Folkets Flertal. Dette véd *Dagens Nyheder* og Højremændene akkurat lige saa godt som andre Mennesker, og derfor har de intet højere Ønske, end at Estrup skal komme til at sidde paa Flertallet. De er nok raske paa det, og lader som det kan i Grunden være Pokkers ligegyldigt, men det er kun en forloren Raskhed. Alle de lange Artikler i *Dagens Nyheder*, de er i Grunden kun en Anmodning til Folkethinget, om Estrup ikke maa sidde paa det. — Jo vist maa han saa, naar han blot vil lade være at sidde paa Provisorierne. Saa skikkeligt er Folkethinget, at skjøndt Estrup egentlig slet ikke har fortjent at sidde paa dets Skjød, — saa faar han dog Lov til det alligevel, naar han blot vil holde op med de grimme provisoriske Love. Hvorfor sprang han selv af den skikkelige Hest? Nu gaar han der paa den haarde Banke, og *Dagens Nyheder* beder hver Uge om han maa komme op igjen. — Og det maa han, saasnart han er god igjen. Men saalænge han ikke er det, saa maa han nøjes med at sidde paa Kongens Udnævnelse. Det kan godt være det er i Længden et daarligt Sæde. Men den indvortes Forbedring maa altid gaa forud for den udvortes.

Et Lig i Lasten. *Politiken* har oplyst, at der forestaar et Redaktørskifte ved *Dagbladet*. Dette Blad som i sin Tid, under nuværende Amtmand Billes Ledelse, var Hovedstadens mest udbredte og dygtigst skrevne Højreblad, er siden hans Tid stadig gaaet ned ad Bakke. Det har nemlig i mange Aar sejlet med et Lig i Lasten, en Mand som hedder *Grove*. Saalænge han kun indtog en underordnet Stilling ved Bladet, gik det nogenlunde. Men saa fandt man paa at gjøre ham til Redaktør, og Virkningen blev ganske den samme, som om man vilde tage det i Lasten liggende Lig og sætte det til Rors.

For dog at have et levende Menneske med ved Roret, gav man Hr. Goos 5000 Kroner for at sætte sit Navn ved Siden af Hr. Groves. Men man spurgte ikke: Hvad kan det nytte? Det nyttede ganske vist Hr. Goos, men ikke Bladet. — Det gaar nu ligesom i Gnavspillet: Goos gaar og tager Grove med. — Den sidste redder 4000 Kr. i Pension, den første —

intet. — Heldigvis har Hr. Goos mange andre lønnede Poster, og store ere de alle.

„Venstres Bog". Til Nødvendighedsgjenstandene i et Hus hører en Almanak. Selv Højremænd, der ellers ikke følger med Tiden, pleje dog gjerne at anskaffe sig en saadan, og mindes derved om, hvor umuligt det er at standse Tidens rullende Hjul. — Det var nu oprindeligt bestemt, at „Venstres Bog" skulde hedde „Venstres Almanak". Men Universitetet, som baade har Patent paa at *vise* og *standse* Tidens Gang, turde ikke tilstede, at Venstre fik sin egen Almanak. Her var gode Raad dyre. Et opfindsomt Hoved fandt saa paa, at man kunde jo lade Universitetets Almanak følge med Venstres Bog. Denne Opfindelse burde der tages Patent paa. Thi, — som *Politiken* meget rigtigt bemærker, naar Almanaken er indhæftet i en Bog, saa bliver Resultatet gjerne, at baade Bog og Almanak er opslidt før det nye Aar begynder. Nu derimod lægger man Almanaken i Skuffen indtil man har Brug for den og nyder med Fornøjelse Bogens Indhold uden Frygt for at opslide Almanaken.

Vi anse det for en Selvfølge, at Venstremænd anskaffe sig „Venstres Bog". Ogsaa Højremænd vil forøvrigt kunne læse den med Glæde.

Enhver Sit begynder med 1ste Oktober det sidste Kvartal af sit 4de Aar. — Det har paa sin Løbebane skaffet sig baade Venner og Modstandere. Navnlig smigrer vi os med, at alle mulige ensidige kirkelige Retninger efter bedste Evne modarbejder Bladet. Dette finder vi ganske naturligt. I en Folkekirke, hvor alle de kirkelige Retninger mere og mere forstenes i en død Rettroenhed, hvor Fanatismen hver Dag voxer og Taalsomheden mod dem, der ikke vil holde sig indenfor et bestemt Partis Snare, hver Dag tager af, — der maa nødvendigvis et Blad, der stiller sig paa et frisindet kristeligt Standpunkt, være forberedt paa en Kamp mod alle. — Det skal være os en Fornøjelse, det længst mulige at fortsætte denne Kamp. — Men dertil behøve vi vore Venners og Meningsfællers Bistand. Om Modstanderne ved vi, at de trættes ikke i deres Virksomhed. Vi tillade os derfor at opfordre Venner og Meningsfæller til heller ikke at trættes i deres Virksomhed for Bladets Udbredelse.

Meddelelser.

Dr. Winkel Horn, der er bekjendt som dygtig Oplæser af danske Digterværker, særlig humoristiske, tilbyder demokratiske Foreninger at tage ud for at læse op. Redaktionen anbefaler Foreninger at modtage dette Tilbud. — Man henvender sig til Dr. Winkel Horn, Blaagaardsgade 15. Kjøbenhavn, N.

Billige Bøger.

Nedenstaaende Bøger anbefales særlig til Læseselskaber. Naar større Partier tages, gives der 10 pCt. Rabat.

Herman Bang: Stuk 3,00 (6,00). Do. Præster 0,50 (1,25).
Bergsøe: I Skumringen 2,00 (4,00). Brandes Overmagt 1,50 (3,25).
Silvia Bennet: Konsulinden, 1,50 (3,00).
Von der Burgh: Skitser, 1,50 (3,50).
Bjørnson: Geografi og Kjærlighed, 1,10 (2,25).
Bourget: André Cornelis, 1,50 (3,00).
Becher: Povl Soltern. 1,75 (3,50).
Claretu: Valgkandidaten, 1,50 (3,00).
Calderon: Cyprianus, 1,75 (2,50). Do. Den standhaftige Prins, 1,00 (2,25).
Mr. Claude: En fransk Politichefs Erindringer og Optegnelser, 1,00 (2,50).
Drachmann: To dramatiske Digte, 1.25 (2,50).
Do. Med den brede Pensel, 2,75 (5,50).
Delling: Kupeen, 1,25 (2,60).
Daudet: Tartarin paa Alperne 1,50 (3,00).
Eggleston: Syv Historier 1,00 (2,50).
Erik Ejegod: Historisk Fortælling, 1,00 (2,00).
A. Eberling: Frederiksberg med Illustrationer, 1,75 (3,60). Ekstejn Aprodite, 1,30 (3,50).
Etlar: Viben Peter 2,50 (5,00).
Bertel Elmgård: Stille Egne, 2,00 (4,00).
Grønvold: Af Kopistens Papirer, 1,00 (2,25).
Gjellerup: En arabisk Legende 1,00 (2,00),
Giese: Frans Essink, 1,50 (3,25).
Hauch: Henrik af Navarra, 0.50 (1,00).
Do.: Valdemar Sejr, 0,50 (1,50).
P. A. Holm: Skildringer og Sagn fra Færøerne 1,50 (2,75).
Holm Hansen: Karsten Ulv og Paddehattene, 1,00 (3,00).
Do.: Karen Hov, Fortælling fra Vestkysten, 1,50 (3,50).
Heymann: Under Polarkredsen, 1,25 (2,50).

Alle Bøgerne ere indbundne. De indklammede Tal ere uindb. Bogladepris.
Faas hos og sendes mod Postforskud fra **F. Cohens Efterf., Klosterstræde 12.** Kjøbenhavn, K

En ikke for ung, flink Pige kan til 1. November faa Plads i Udby Børnehjem pr. Nørre Aaby St.
Lavra Lind.

Tune Landboskole.

Pigeskolen aabnes d. 2 Sept. og varer til November. Ved Siden af den egentlige Højskoleundervisning kan Pigerne faa Lejlighed til at lære praktisk Mælkeri.

Karleskolen begynder den 5. Novbr. og bestaar af **en Højskoleafdeling** og **2 Landbrugsafdelinger** med Kursus paa 5 og paa 9 Maaneder. Skoleplanen tilsendes, og nærmere Oplysninger meddeles af **A. Svendsen,** Tune, Taastrup.

For 1 Kr. 100 Ark Brevpapir og 100 Konvoluter extra godt. Navn paatrykkes gratis. Forsendes fra **J. Knudsen,** Skive.

Vestbirk Højskole
(ved Horsens)

med **Haandværkerafdeling** under **Arkitekt Anton Hansens** Ledelse aabnes den 3. Novbr.
Grønvald Nielsen.

Mellerup Folkehøjskole
ved Randers.

Karleskolen begynder den 4. Novbr.
Jens Bek.

Marinus Ulsø,

St. Pederstræde 17,
er en **god** og **billig Skræder.**

Vallekilde Folkehøjskole.

Efteraarsmøde afholdes fra 24. til 27. September, begge Dage medregnede.

Skolen for voxne Karle aabnes den 5. November.

Ernst Trier,
Vallekilde Højskole ved Svinninge.

Rødkilde Folkehøjskole paa Møen.

Karleskole fra 30. Novbr. til April. Særskilt faglig Undervisning for **Bygningshaandværkere** i 2 Afdelinger. 150 Kr. for 5 Md.
J. H. Andersen.

Paa Kjøng Højskole

ved Glamsbjærg St., Fyn, er der **Pigeskole** i Septbr. og Oktbr.; **Karleskolen** (med Haandværkerafdeling) begynder til Novbr. Betalingen er 30 Kr. maanedlig.
Niels Kierkegaard.

Ansvarhavende Redaktør: **Henning Jensen.**
Trykt hos Rasmussen & Olsen. — Kbhvn.